

แบบเสนอโครงการวิจัย ประจำปี 2562

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) รูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีหมู่บ้าน ไทยดำทรง
อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

(ภาษาอังกฤษ) Conservation and Inheriting Cultural Model: A case study of Thai
Song Dam Village at Thatako District, Nakhon Sawan Province.

หน่วยงาน .....คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....

1. ลักษณะโครงการวิจัย

☐ โครงการวิจัยใหม่

☒ โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะเวลา .....2..... ปี ปีนี้เป็นปีที่ .....1.. รหัสโครงการวิจัย .....

ความสอดคล้องของโครงการวิจัย

1) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

2) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.
2560 – 2564)

- ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 ส่งเสริมกลไกและกิจกรรมการนำกระบวนการวิจัย ผลงานวิจัย องค์ความรู้
นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมโดยความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ

- กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการใช้นวัตกรรมสื่อสาร เพื่อนำ
กระบวนการวิจัย ผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเป็น
รูปธรรม

3) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

4) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลงานของโครงการนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ใน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☒ เชิงนโยบาย (ระบุ) ตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัย
และนวัตกรรมในด้านการวิจัย ได้แก่การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อ
ตอบโจทย์ท้าทายของสังคม การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ

☐ เชิงพาณิชย์ (ระบุ) .....

☐ เชิงวิชาการ (ระบุ) .....

☒ เชิงพื้นที่ การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ

☐ เชิงสาธารณะ/สังคม (ระบุ) .....

☐ อื่น ๆ (ระบุ) .....

2. องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

- 1) ผู้รับผิดชอบ (คณะผู้วิจัย บทบาทของนักวิจัยแต่ละคนในการทำวิจัย และสัดส่วนที่ทำการวิจัย (%))

รายละเอียดของหัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) ดร.รวงทอง ถาพันธุ์

(ภาษาอังกฤษ).....

สถานที่ทำงาน.....มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.....

โทรศัพท์ / E-mail Address 089-5655934/rtp1960@hotmail.com

หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ.....

เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย.....

สัดส่วนที่ทำการวิจัย (%) 30 %

รายละเอียดของผู้ช่วยนักวิจัย (ถ้ามี)

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) อาจารย์ ดร.ทินกร พูลพัฒน์

(ภาษาอังกฤษ) Tinagorn Poolput

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

โทรศัพท์ / E-mail Address 0927846651/ suntin1955gmail.com

หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ.....

เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย.....

สัดส่วนที่ทำการวิจัย (%)30 %

รายละเอียดของผู้ช่วยนักวิจัย (ถ้ามี)

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) อาจารย์ ดร.สิทธิพร เขาคูน

(ภาษาอังกฤษ) Sittiporn Kaoun

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

โทรศัพท์ / E-mail Address 081-80381121/ sittiporn_ko@yahoo.com

หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ.....

เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย.....

สัดส่วนที่ทำการวิจัย (%)30 %

รายละเอียดของผู้ช่วยนักวิจัย (ถ้ามี)

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) สันญา อินสุวรรณ์

(ภาษาอังกฤษ) Sanya Insuwan

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

โทรศัพท์ / E-mail Address sanya_insuwan@hotmail.com

หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ.....

เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย.....

สัดส่วนที่ทำการวิจัย (%) 10 %

รายละเอียดของนักวิจัยที่ปรึกษา (ถ้ามี)

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จกฤตญ์ จันทะคุณ

(ภาษาอังกฤษ) Jakkrit Janthakun

คุณวุฒิ ปริญญาเอก

ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร

2) ประเภทการวิจัย

- การพัฒนาทดลอง

3) สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย

- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะบริหารและการจัดการ

4) คำสำคัญ (Keywords) ของโครงการวิจัย

- รูปแบบการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ไทยทรงดำ

5) ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยปัจจัยสนับสนุนมาจากความนิยมละครอิงประวัติศาสตร์ ที่ทำให้คนไทยสนใจเดินทางท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถาน และศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ถือเป็นเรื่องดีที่ภาครัฐโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงมหาดไทยในฐานะที่ดูแลแต่ละจังหวัดในภาพรวมได้ค้นหาเอกลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่น เพื่อนำไปเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งให้การส่งเสริมสนับสนุนคนไทยให้เกิดความภูมิใจ รักความเป็นไทย และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติให้เกิดความยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดเป้าหมายด้านการท่องเที่ยวประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 ล้านล้านบาท และอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitive Index : TTCI) ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 30 และ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างรายได้ให้ประเทศไทยอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน (Inclusive Tourism) เพิ่มกลุ่มตลาดและค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ โดยนำเสนอประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และมีเอกลักษณ์วิถีไทย ควบคู่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยเน้นรักษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562)

ในปี 2562 รัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายการลดความเหลื่อมล้ำอย่างจริงจัง พร้อมกับกำหนดเป้าหมายชัดเจนให้ผลักดันการกระจายรายได้สู่จังหวัดท่องเที่ยวรอง โดยรัฐบาลได้จัดโครงการส่งเสริมกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งรัฐบาล โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประเมินตัวเลขการเติบโตของปริมาณและรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2562 นั้น มีปริมาณนักท่องเที่ยว จำนวน 39,797,406 คน และมีรายได้ 2.47 ล้านล้านบาท (ฐานเศรษฐกิจออนไลน์, 2562) กำหนดทิศทางการเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยจากการท่องเที่ยว Mass Tourism เข้าสู่การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsible Tourism) ซึ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพ ทั้งนี้การปรับตัวเลขอัตราการเติบโต เพื่อนำไปสู่การวางแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มรายได้เป็นสำคัญ ซึ่งการจัดทำทิศทางฯ ปี 2563 นี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้นำจุดแข็งของประเทศที่สะท้อนจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มาเป็นแนวทางหลักในการทำการตลาดเพื่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มุ่งสร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าของตราสินค้าประเทศไทย (Brand) โดยผลักดันและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อให้เป็นรูปธรรมในทุกมิติ (สยามรัฐออนไลน์, 2563)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม ความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย นักท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธาความนิยมของบุคคลสมัยอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีความพิเศษที่นักท่องเที่ยวจะเน้นที่การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่ หรือ บริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สถานที่ดังกล่าวจะมีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าทางสังคม โดยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี (กาญจนา แสงลัมสุวรรณ และ ศรันยา แสงลัมสุวรรณ, 2556) ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ต่างก็มีภูมิหลังและลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป บางกลุ่มก็ตั้งถิ่นฐานเฉพาะในเมืองหรือชนบท แต่บางกลุ่มอาศัยทั้งในเมืองและในชนบท ในเรื่องอาชีพจะมีลักษณะผสมผสานปะปนกันไป เช่น ไททรงดำ ไทยพวน ไทยมอญ และไทยอีสาน มีทั้ง ที่ทำนา ทำไร่ ค้าขายและรับราชการ แต่ไทยจีนมีอาชีพค้าขายเป็นหลักอย่างเห็นได้ชัด ส่วนในเรื่องของความเชื่อและประเพณี โดยมากเกี่ยวกับวัฏจักรชีวิต คือ เกิด แต่งงาน แก่ เจ็บและตาย แต่ต่างก็มีสาระสำคัญที่ไม่เหมือนกัน สำหรับการใช้ภาษาและการแต่งกายแม้จะยังคงรักษาของดั้งเดิมของชาติพันธุ์ไว้ แต่ต่าง ก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาและวัฒนธรรมภาคกลางอย่างทั่วถึง ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากของเดิม (เสรี ชาเลลา และคณะ, 2550)

ชาวสยามบันทึกชื่อ “ลาวทรงดำ” ไว้เมื่อ พ.ศ. 2322 (1779) สมัยกรุงธนบุรี คราวที่กองทัพ “สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกตีเมืองล้านช้างได้แล้ว แล้วให้เมืองหลวงพระบางไปตีเมืองทันต์ ญวนเรียกว่าเมืองหงี เมืองม่วย สองเมืองนี้เป็นเมืองลาวทรงดำ ตั้งอยู่ริมเขตแดนเมืองญวน ได้ครอบครัวลาวทรงดำมาเป็นอันมาก พาครอบครัวลาวเวียงลาวทรงดำลงมาถึงกรุงในเดือนยี่ปักษ์ฤกษ์เอศกนั้น ลาวทรงดำโปรดให้ตั้งเรือนบ้านอยู่เมืองเพชบุรี” (เจ้าพระยา ทิพากรวงศ์ 2538, 21) “ไทยทรงดำ” หรือ “ลาวโซ่ง” ที่เรียกว่าไทดำไม่ใช่พวกเขาอาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำดำ แต่เพราะว่ากลุ่มชนเผ่าไทดังกล่าว นิยมสวมเสื้อผ้าสีดำอันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งย้อมด้วยต้นหอมหรือต้นคราม ที่เรียกว่า “ลาวโซ่ง” จริงแล้วชนชาติพันธุ์ไม่ได้เป็นลาว เหตุที่เรียกเช่นนี้เป็นเพราะว่ามีการอพยพผ่านดินแดนลาวลงมายังสยาม การเรียกว่า “ชาวโซ่ง” หรือ “ชาวไททรงดำ” นอกจาก

อัตลักษณ์ดังกล่าวแล้ว ไทยทรงดำ มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง อักษรที่เป็นพยัญชนะมี 32 ตัว สระ 14 ตัว เรียกว่า ภาษาไทดำ หรือภาษาลาวโซ่ง นั่นเอง จัดอยู่ในตระกูลภาษาไท-กะได (Tai-Kadai Language Family) ภาษาพูด มีสำเนียงค่อนข้างต่ำ และสั้นกว่าคำในภาษาไทยภาคกลาง ลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาไทยภาคอีสานและภาษาไทยภาคเหนือ ภาษาเขียนของชาวไทดำเป็นอักษรชุดเดียวกับชาวไทดำในเวียดนามยังคงใช้อยู่ ลักษณะคล้ายอักษรไขว้ ผู้ไทย และอักษรถิ่นต่างๆ แถบอ่าวตังเกี๋ย สันนิษฐานว่าอาจได้รับอิทธิพลจากรูปแบบอักษรล้านช้าง ซึ่งตัวอักษรล้านช้างก็ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบอักษรไทยสมัยสุโขทัย อีกทอดหนึ่ง (สุธาสิณี บุญเกิด ออนไลน์) นอกจากนี้ ไทยทรงดำจะสร้างบ้านเป็นเรือนกระดองเต่า หลังคาบ้านมีลักษณะโค้งเป็นกระโจม ขณะที่ยอดจั่วบนหลังคาบ้านมีการประดับด้วยไม้แกะสลักเป็นกิ่งคล้ายเขาควาย หรือ เขากวางไขว้กัน เรียกว่า “ซอกุด” ภายในมักนำเสนอเรื่องราวของการดำเนินชีวิตตามประเพณี เช่น ครวไฟ ห้องผีหรือ “กะล่อห้อง” ส่วนใต้ถุนบ้านจะสูงโล่งกว้าง ใช้เก็บสิ่งของเครื่องใช้ ภายในบริเวณบ้านจะต้องมียุ่ง ข้าว ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นสิ่งสำคัญมากแก่ชีวิตไทยทรงดำ เพราะมีอาชีพทำนา ขนาดของยุ่งข้าวบางบ้านใหญ่เกือบเท่าตัวบ้าน ลักษณะการก่อสร้าง ความแข็งแรงคล้ายกับตัวบ้าน มีการมุงหลังคาด้วยจั่วมีปิ่นลมฉลุลายต้นเสา บางบ้านใช้ไม้ไผ่ทำผนัง ชาวไทยทรงดำบูชาพระแม่โพสพว่ามีบุญคุณต่อการดำรงชีวิต ปัจจุบันจะเห็นว่ายุ่งข้าวถูกปล่อยทิ้งร้าง เพราะไม่ต้องเก็บข้าวอย่างแต่ก่อนแล้ว จึงไม่นำมาใช้งานเป็นที่พักอาศัย หรือ เหยียบย่ำ เป็นการนำสิ่งอัปมงคลใส่ตัว ยุ่งข้าวจึงถูกทิ้งร้าง หรือไว้เก็บของ ไม่ได้ถูกรื้อทิ้งไป (อภิสิทธิ์ ธรรมวิมุตติ และ พัทธกษ ศิริวงศ์, 2560)

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตจนแทบไม่เหลือเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชนชาตินั้น ๆ ยกเว้นชาติพันธุ์ “ไทยทรงดำ” ที่ดำรงอัตลักษณ์การดำเนินวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีที่โดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนไว้อย่างเหนียวแน่น ทั้งที่ชนชาตินี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมชนพื้นเมืองมีความเจริญของวัฒนธรรมอื่นที่แพร่เข้ามา แต่ยังคงรักษาความเป็นอัตลักษณ์ไว้อย่างชัดเจน (กาญจนา สุวรรณศิลป์ และคณะ, 2546) ชาวไทยทรงดำที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นเวลานานทำให้ความเชื่อดั้งเดิมได้รับการปรับเปลี่ยนลดทอน เพิ่มเติม ผสมผสานตามกระแสความเจริญสมัยใหม่ แต่ยังคงดำรงอยู่ได้ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความสามัคคี ผู้นำชุมชน(กานต์ทิศา สีหมากสุก และบุญรอด บุญเกิด, 2559) ซึ่งเช่นเดียวกันกับชุมชนไทดำ บ้านหนองเนิน-บ้านสีกก ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ชุมชนพยายามสืบทอดและฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมไทดำ แม้ในปัจจุบันลูกหลานจะออกเดินทางไปศึกษาต่อหรือทำมาหากินนอกชุมชน แต่งานสำคัญอย่างพิธีเสนเรือน และพิธีกรรมของของผู้ชายชนในครอบครัวและเครือญาติคงเป็นทำหน้าที่ในการผสานให้ผู้คนร่วมสืบสานวัฒนธรรมดังกล่าว (ศุภณัฐมานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2560)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหา ตลอดจนแนวนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังเมืองรองอื่นๆ ในเขตภาคเหนือ ตามแนวนโยบายของรัฐบาล ซึ่งจังหวัดนครสวรรค์เป็นเมืองรองที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญไม่น้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ “การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” จึงเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนชุมชนท่องเที่ยว หรือการท่องเที่ยวท้องถิ่น Community Based Tourism/Local Tourism ซึ่งจะเป็นการกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนตามเป้าประสงค์ของรัฐบาลต่อไป

6) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและประวัติความเป็นมาของการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

4. เพื่อประเมินรูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

7) ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษา

1. **ด้านเนื้อหา** ทำการศึกษา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2. **รูปแบบการศึกษาวิจัย** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. **ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) 4 กลุ่ม คือ 1) ฝ่ายบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 5 คน, 2) กลุ่ม พระสงฆ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และ แกนนำชุมชน 5 รูป/คน และ 3) กลุ่มภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว วิสาหกิจชุมชน OTOP ร้านค้าชุมชน 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structure interview) ควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้ในการ (Participation Observation) ในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดและชุมชน กับการประชุมกลุ่มย่อย (Group Discussion) 4) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 8 คน

4. **ด้านระยะเวลา** ทำการศึกษาระหว่าง ภาคการศึกษาที่ 2/2562 - ปีการศึกษาที่ 1/2563

5. **ด้านพื้นที่** ชุมชนไทดำ บ้านหนองเนิน-บ้านสี่กั๊ก ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

วิธีการศึกษา

สำหรับวิธีการศึกษานั้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน โดยมีการแบ่งวิธีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน

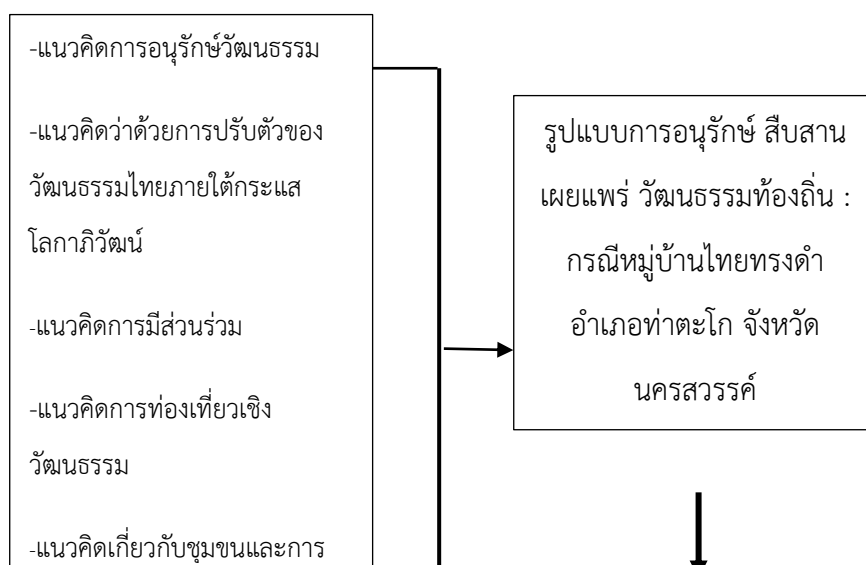
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการและประวัติความเป็นมาของการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมในชุมชนบ้านหนองเนิน-บ้านสี่กั๊ก ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสำรวจจากการสังเกตแบบเป็นทางการ การบันทึกเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การทำแผนที่เดินดิน เทศกาล ประเพณีชุมชน และนำมาสรุปเป็นฐานข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมาและเหตุการณ์ที่สำคัญ วิถีชีวิตความเป็นอยู่และภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่สำคัญของประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีที่สำคัญในชุมชน โดยมีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปเป็นประเด็นเพื่อตั้งประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาการพัฒนาเป็นท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเปรียบเทียบความพร้อมของชุมชนต่อการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามกลุ่มทางสังคม ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในชุมชนไทดำ บ้านหนองเนิน-บ้านสีกัก ตำบลหัวถนน อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) 3 กลุ่ม คือ 1) ฝ่ายบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 5 คน, 2) กลุ่ม พระสงฆ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และ แกนนำชุมชน 5 รูป/คน และ 3) กลุ่มภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว วิสาหกิจชุมชน OTOP ร้านค้าชุมชน 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structural interviewing) ควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้ในการ (Participatory Observation) ในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดและชุมชน กับการประชุมกลุ่มย่อย (Group Discussion) กับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 8 คน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อจัดเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนชุมชนไทดำ บ้านหนองเนิน-บ้านสีกัก ตำบลหัวถนน อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เบื้องต้นและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) วิพากษ์ วิเคราะห์ ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปจัดทำเป็นรูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา พัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนไทดำ บ้านหนองเนิน-บ้านสีกัก ตำบลหัวถนน อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา ต่อไป

8) กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

สภาพการและประวัติความเป็นมาของการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ

9) การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด และกระบวนการวิธีการศึกษา “การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” เป็นศึกษาความต้องการของคน 2 กลุ่ม คือ การเป็นผู้มาเยือน (guest) และการเป็นเจ้าของบ้าน (host) การพบปะกันของทั้ง 2 ฝ่ายในลักษณะต่างกลุ่มกัน ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ย่อมทำให้ได้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกันไปในการพยายามทำความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่น (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์, 2555) ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นำมาสู่การวางแผน การจัดการ และการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับประเทศไทย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร่วมกับกลุ่มภาคีเครือข่ายในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 1) ฝ่ายบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, 2) กลุ่ม พระสงฆ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และแกนนำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และ 3) กลุ่มภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว เช่น วิสาหกิจชุมชน OTOP ร้านค้าชุมชน (พัฒนาชุมชนจังหวัด, วัฒนธรรมจังหวัด, กลุ่มนักท่องเที่ยว) จะร่วมดำเนินการวิจัย บูรณาการเนื้อหาสาระทางทฤษฎี (Theoretical) และแนวทางการประยุกต์ใช้ (Applicability) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2560-2564) แนวคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม, แนวคิดการปรับตัวของวัฒนธรรมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์, แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน, แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ แนวคิดการวิเคราะห์ชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็ง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และ สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดเหมาะสม มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม สร้างสมดุลระหว่างความต้องการของเจ้าบ้านและผู้มาเยือน เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนไทยทรงดำบ้านหนองเนิน-บ้านสีกัก ให้เกิดความยั่งยืน

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปธรรมการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งเน้นความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับ มรดกประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา และ วัฒนธรรมที่ดึงดูดความสนใจ โดยสิ่งที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวนั้นมีหลายอย่างประกอบด้วยวิถีชีวิตพิธีกรรมเทศกาลแสดง แหล่งโบราณคดีศิลปะละคร การแสดงดนตรีสากล และการแสดงดนตรีพื้นบ้าน ประเพณีพิธีกรรมทางศาสนา หัตถกรรมงานฝีมือ และการกระทำอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม (จุฑามาศ คงสวัสดิ์, 2550) ดังนั้น “การศึกษารูปแบบการ

อนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” จึงเป็นควมมีหลักเกณฑ์การเลือกพื้นที่ ให้ความสำคัญพร้อมชุมชน แนวโน้มทางการตลาด และมีการทำงานด้านการตลาดไปพร้อม ๆ กัน ตลอดจนการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมชุมชนอย่างมืออาชีพ มีแผนการทำงานระยะสั้นและระยะยาวในการมองผลผลิตปลายทางร่วมกัน ตลอดจนการสร้างความตระหนักและภาคภูมิใจในทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ชุมชน ศิลปวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ได้รับการนำเสนอต่อนักท่องเที่ยวด้วยความห่วงใยในมรดกชุมชนที่ทรงคุณค่า มากกว่าการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์แต่เพียงอย่างเดียว

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นและชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว รัฐบาลจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2561- 2565 โดยอาศัยแนวคิดตามแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2559-2563 ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวฉบับแรกของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการพัฒนาในระดับชุมชนเป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวไปสู่เศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง แผนปฏิบัติการฯ 2561 – 2565 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) เสริมสร้างคุณภาพทักษะและความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ในชุมชนให้มีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง บนฐานความพอเพียงและความรู้โดยเน้นองค์ความรู้และการพัฒนาบุคลากรสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2) ส่งเสริมการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของต้นทุนทรัพยากรชุมชนสู่การเป็นสินค้าและบริการบนฐานอัตลักษณ์เอกลักษณ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่ ต้นแบบเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับต่างๆ, 3) พัฒนาการบริหารจัดการการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ มุ่งเน้นการสร้างสมดุลของความสุขของทั้งคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว, 4) พัฒนากลไกการขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการและการทำงาน เชื่อมโยงเชิงเครือข่ายประชารัฐที่มีเอกภาพ มั่นคง และยั่งยืน และ 5) พัฒนาด้านชีวิตความสุขระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในภูมิภาคอาเซียน (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

ดังนั้น “การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” สู่เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่จะกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวไปยังชุมชนท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในวงกว้างขึ้นและนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่แปลกใหม่และลึกซึ้งขึ้น

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น Cohen & Uphoff, (1977,1980) ได้นิยามว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำและวิธีการที่จะทำร่วมกับองค์การ หรือกิจกรรมในความพยายามที่จะพัฒนาเพื่อ

ประโยชน์ของแผนงาน ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมในการศึกษาและประเมินผลแผนงานดังกล่าว พร้อมกับได้
จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ใน Participation's place in rural development: seeking clarity
through specificity ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การริเริ่มตัดสินใจ การ
ดำเนินการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายจากความต้องการ และการตัดสินใจปฏิบัติการ, 2) การมีส่วนร่วมใน
การดำเนินกิจกรรม (Implementation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในลักษณะของการเข้าร่วมโครงการ โดยให้
การสนับสนุนด้านการบริหาร การประสานความร่วมมือ การลงมือปฏิบัติด้านแรงงานและการเงิน รวมถึงการ
สนับสนุนในทรัพยากรอื่นๆ, 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) เป็นการมีส่วนร่วมในลักษณะของ
การรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน ทั้งในแง่ของผลประโยชน์หรือความล้มเหลวก็ตาม และ 4) การมีส่วนร่วม
ในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ และการแก้ไขปัญหาการ
ดำเนินการร่วมกัน ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น:
กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ จำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมในประเด็นต่อไปนี้
1) ชุมชนมีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานต้นทุนทรัพยากรชุมชนเพื่อพัฒนาค้นหาผลิตภัณฑ์, 2)
ชุมชนเพิ่มคุณค่า มูลค่าของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนอย่างเหมาะสม
เช่น กิจกรรมสื่อความหมาย, 3) พัฒนาศักยภาพชุมชนการท่องเที่ยวได้ดำเนินการตามมาตรฐานการท่องเที่ยว
โดยชุมชน เพื่อการยอมรับของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในระดับสากล และ 4) พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและ
สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับแหล่งการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการ
จัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน รองรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบบูรณาการ

วงจรการท่องเที่ยว (Tourism System) ในแนวคิดทฤษฎีระบบการบริโภคการท่องเที่ยว (A Tourism
Consumption System: TCS) ของ Mill & Morrison, 1985 (อ้างอิงใน Mire, Amina, 2001) อธิบายวงจร
การท่องเที่ยวไว้ดังนี้ 1) ความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยว อิทธิพลจากภายในและภายนอก พฤติกรรม
กระบวนการตัดสินใจซื้อและการจัดหา, 2) การเดินทางท่องเที่ยวหลังจากการซื้อ การวิเคราะห์ตลาด หลักการ
เคลื่อนย้ายอย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยว และรูปแบบของการขนส่ง, 3) การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยว
ณ แหล่งท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และการให้บริการ ซึ่งต้องการการวางแผน การจัดการ และ
การพัฒนาอย่างเป็นระบบให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล และ 4) การตลาดการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการตรวจสอบ
ปัจจัยทางการตลาดของภาคธุรกิจ ทั้งที่ควบคุมได้ และควบคุมไม่ได้ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของธุรกิจจัดหา
สินค้าและบริการในเครือข่ายให้มีศักยภาพในการสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นความต้องการของนักท่องเที่ยวได้
อย่างแท้จริง “การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำ
อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” จึงต้องบูรณาการ และประยุกต์แนวคิดจากทฤษฎีระบบการท่องเที่ยวกับ
ศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ และทางด้านวิทยาศาสตร์ อาทิ เช่น ศาสตร์ทางด้านจิตวิทยาจะมุ่งเน้น
จิตวิทยาการบริการ จิตวิทยาและแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว, ศาสตร์ทางด้าน
มานุษยวิทยา จะมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือนวัฒนธรรมการท่องเที่ยว, ด้านสังคม
วิทยาและรัฐศาสตร์ จะมุ่งเน้นโลกที่ปราศจากพรมแดน เสรีภาพในการเดินทางท่องเที่ยว พัฒนาการของการ
ปกครองและกระจายอำนาจ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม, สำหรับ
ทางด้านประวัติศาสตร์ จะศึกษาวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวในแต่ละยุคสมัยการเปรียบเทียบเหตุการณ์

ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในแต่ละภูมิภาค ขณะที่ด้านภูมิศาสตร์ นิเวศวิทยา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม นั้นจะให้ความสำคัญกับการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว การออกแบบการนำเที่ยว และการให้บริการให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการมรดกทางการท่องเที่ยว และศาสตร์ด้านการเกษตร อุทยานแห่งชาติและนันทนาการนั้น มุ่งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการจัดนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์,2555)

10) การสืบค้นจากฐานข้อมูลสิทธิบัตร

-ไม่มี

11) เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562
- ฐานเศรษฐกิจออนไลน์,2562
- สยามรัฐออนไลน์, 2563
- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และ ศรีนยา แสงลิ้มสุวรรณ, 2556
- เสรี ชาหลา และคณะ, 2550
- เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ 2538, 21
- อภิสิทธิ์ ธรรมวิมุตติ และ พัทธ์ชัย ศิริวงศ์,2560
- กาญจนา สุวรรณศิลป์ และคณะ, 2546
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2560
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์,2555
- แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2560-2564)
- จุฑามาศ คงสวัสดิ์, 2550
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560
- Cohen & Uphoff, (1977,1980)
- Mill & Morrison, 1985 (อ้างถึงใน Mire, Amina, 2001
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2560

12) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น ด้านวิชาการ ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์ ด้านสังคม และชุมชน รวมถึงการเผยแพร่ในวารสารวิชาการ จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ได้องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทยของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย
- 2) ได้รูปแบบแนวทางในการพัฒนาความเป็นวัฒนธรรมเดิมให้ผสมกลมกลืนกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
- 3) กลุ่มชาติพันธุ์ได้สร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น

13) แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

-ไม่มี

14) วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เนื่องจากแบบการวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้าเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ 187) การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการศึกษาสภาพการณ์และประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาติพันธุ์ ไททรงดำ บ้านหนองเนิน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบ โดยการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ไททรงดำ บ้านหนองเนิน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการนำรูปแบบมาจัดกิจกรรมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ บ้านหนองเนิน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ที่พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้ (Implementation)

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เป็นการประเมินและปรับปรุงพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ไททรงดำ บ้านหนองเนิน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

พื้นที่ในการศึกษาชุมชนไททรงดำ บ้านหนองเนิน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ สรรวจสภาพการณ์

ผู้ให้ข้อมูลหลักคือประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ นักวิชาการในพื้นที่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสิ้น 20 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เสนวนากลุ่ม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้

ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ สืบสานจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนไททรงดำ บ้านหนองเนิน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์รวบรวมข้อมูลในเดือน ธันวาคม 2563 – เมษายน 2564 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

15) ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย (ให้ระบุขั้นตอนอย่างละเอียด)

ระหว่างเดือน มกราคม 2563 ถึง พฤษภาคม 2565

16) งบประมาณของโครงการวิจัย

รายการ	งบประมาณปี 2563	งบประมาณปี 2563
1. หมวดค่าตอบแทน		
1.1 ค่าตอบแทนนักวิจัย (10% ของวงเงินวิจัย ทั้งนี้ไม่เกิน 10,000 บาท)	10,000	
1.2 ค่าตอบแทนผู้ช่วยนักวิจัย (ถ้ามี)	3,000	
1.3 ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบและประเมินรูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำบ้านหนองเนิน จำนวน 15 คน คนละ คน 2,000 รวม	30,000	30,000
2. หมวดค่าใช้จ่าย		
2.1 ค่าเผยแพร่ผลงานวิจัย (ควรจะมี) 3,500 บาท	3,500	3,500
2.2 ค่าแปลภาษาอังกฤษ	-	-
2.3 ค่าขอหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (3,000 บาท)	3,000	3,000
2.4 ค่าอาหารกลางวันและอาหารว่าง ในการประชุมกร่างรูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีหมู่บ้านไทยทรงดำบ้านหนองเนิน ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ 8 คน- เป็นเวลา 3 วัน เป็นเงิน	2,000	2,000
2.5 ค่าเบี้ยเลี้ยงสำหรับนักวิจัย ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 30 วัน วันละ 600 เป็นเงิน	18,000	18,000
	20,000	20,000
2.6 ค่าจ้างเหมา พนักงานพิมพ์ดีด		
3. หมวดค่าวัสดุ	40,000	40,000
3.1 ค่าวัสดุน้ำมันเชื้อเพลิง ในการไปศึกษาข้อมูลในพื้นที่	85,500	85,500
3.2 ค่าวัสดุสิ้นเปลืองในการจัดทำวิจัย ได้แก่เครื่องมือการวิจัย โครงร่างงานวิจัย อุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการวิจัย	5,000	5000
3.3 ค่าวัสดุสิ้นเปลือง อื่นๆ		
รวมงบประมาณทั้งสิ้น	223,500	222,200

17) ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- สนับสนุนการวิจัย รวบรวม รักษาและพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งรักษาคุณค่าและสร้าง ประโยชน์จากความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคม
- เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนการ วิจัยและพัฒนาพื้นที่ทั้งภายในประเทศ

3.ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวิจัย พัฒนาและ ถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของ ชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งภายใต้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการสนับสนุนกระบวนการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทยที่เป็นรากเหง้าของชุมชน

(ลงนาม).....

หัวหน้าโครงการวิจัย

วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

(ลงนาม).....

คณบดี

วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

เป้าหมาย ผลผลิต ตัวชี้วัด และผลการดำเนินงานโครงการวิจัย

[illegible]

